Sag - Overlægeboligen ved Vintersbølle Sanatorium

Stamdata

Type	Fredningssag
Fredningsstatus	Med omgivelser fredet og tinglyst bev.dekl.
Oprettelsesdato	20110105
Betegnelse	Overlægeboligen ved Vintersbølle Sanatorium
Aktuel status	Aktiv
Beliggenhed	Vintersbølle Strand 7

Omfang
Villaen med tilhørende garage og havemur (1938 af arkitekterne Kay Fisker og C.F. Møller). Fredet 2010.*

Beskrivelse
Bygningen ligger omgivet af en parklignende have, trukket lidt væk fra adgangsvejen til sanatoriets hovedkompleks. Huset ligger på toppen af en svag skråning og er omgivet af store træer.

Bygningshistorie
Villaen er et velbevaret eksempel på Kay Fiskers og C.F. Møllers funktionalistiske bygningskunst. Bygningen består af to enkle bygningsvolumener, i tråd med datidens funktionalistiske strømninger. Bygningen er endvidere et godt eksempel på Kay Fiskers og C.F. Møllers klare og karakterfulde formsprog. Udtrykket kan f.eks. genfindes i Aarhus Universitet og i Radiumstationen på Strandboulevarden i København.

Vintersbølle Strand 7 fungerede oprindelig som overlægebolig og lægepraksis i forbindelse med Vintersbølle Børnesanatorium, der er tegnet af samme arkitekter. Overlægeboligen og sanatoriet er et af de få sanatorieanlæg, der stadig har et samlet arkitektonisk bygningsudtryk.

Beskrivelse
Huset består af to bygningsvolumener, et stort hovedvolumen i to etager til boligen og et mindre volumen i en etage med faciliteter til en lille lægepraksis. Den vestlige del af

hovedvolumenet skyder sig lidt ud mod nord. Det mindre volumen lægger sig langs hovedvolumenets østside og skyder sig ud i haven mod syd. Villaen orienterer sig mod nord og syd, med en relativt lukket facade mod nord og en relativt åben facade mod syd. Mod nord findes en muret garage, der er forbundet til villaen med en havemur.

Materialevalg og udtryk er typisk for perioden og for Kay Fiskers og C.F. Møllers arkitektur; blank gul mur, saddeltag med lav hældning. Taget er belagt med tagpap. Oprindeligt har villaen haft indmurede tagnedløb, men dette er siden ændret af byggetekniske årsager. Husets sydfacade tegnes af en række taktfaste dobbeltdøre, der på 1. sal er udformet som franske altaner. Dette træk tillader et godt lysindfald i husets primære beboelsesrum. I stueetagen er dobbeltdørene forsynet med hvidmalede skodder. Vinduernes karme er hvidmalede og vinduesrammerne er malede brune. Vinduesrammerne har oprindeligt stået i mahogni.

Igennem hoveddøren ankommer man til et indvendigt vindfang, hvorfra man både har adgang til lægeklinikken, via et lille venteværelse, og til boligen via forstuen. Forbindelsen til lægeklinikken er siden blændet, og vinduet i venteværelset er ændret fra et lille højtsiddende vindue til et to-fags vindue.

Lægeklinikken bestod oprindeligt af et konsultationsværelse mod nord og et større arbejdsværelse mod haven i syd. Fra arbejdsværelset er der adgang til haven og til opholdsstuen i boligen. I dag er konsultationsværelse og arbejdsværelse slået sammen til ét stort rum. I 1950'erne er rummet blevet forsynet med en muret pejs, og i denne forbindelse har østgavlen fået tilføjet en muret skorsten.

I boligen fungerer forstuen som fordelingsgang til den øvrige stueetage og til 1. sal. Det oprindelige pigekammer mod syd-vest er blevet slået sammen med spisestuen. I denne forbindelse er mod vest tilføjet et fire-fags vindue med indvendig plantekasse i terrazzo, og en dør mod gangen er blevet blændet. Fra spisestue og opholdsstue er der adgang til flisebelagt terrasse via en række dobbeltdøre. Fra dagligstuen er der, ud over dobbeltdøre til haven, et stort fem-fags vinduesparti.

Køkkenet ligger mod nord i husets vestlige ende og er i åben forbindelse med anretterværelset. Køkkenbordet fortsætter ud i anretterværelset, hvor det fungerer som disk. Køkkenskabene i vid udstrækning de originale, men køkkenbordet er udskiftet og hævet. I anretterværelset er der ligeledes originale skabe.

En toløbstrappe forbinder stueetagen med 1. sal. Trappen ligger i det udvidede parti mod nord sammen med køkkenet. Ved siden af trappen er et lille toilet med oprindelige overflader og vask.

På 1. sal er der mod syd indrettet værelser til børn, gæster samt et stort soveværelse. Mellem gæsteværelse og barnekammer mod vest er etableret et dørhul. Mod nordvest, over køkkenet,

findes endnu et pigekammer med mange originale skabe. Der findes to toiletter og et badeværelse på etagen med oprindelige terrazzogulve men med udskiftet sanitet.

Kælderen er stort set som oprindeligt, blot er blændet en stor lyskasse på sydsiden af villaen. Alle gulve, vinduer og døre, med undtagelse af havedøren fra arbejdsværelset og fire-fags vinduet mod vest, er fra villaens opførelse, og generelt har huset stadig mange af sine originale detaljer.

Baggrund
Som et led i bekæmpelsen af tuberkulose blev der fra 1870'erne til slutningen 1930'erne opført en række sanatorier. Et af de yngste i rækken byggede Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse ved kysten øst for Vordingborg. Byen skænkede grunden og julemærkekomitéen størstedelen af pengene til opførelsen. Tegningerne til sanatoriet blev udarbejdet af Kay Fisker og C.F. Møller.

Oprindeligt var sanatoriet en selvejende institution, men efter tuberkulosens udryddelse i 1950'erne, overgik den samlede ejendom til Vordingborg Kommune, der anvendte den til andre sundhedsmæssige formål. Kommunen ejer fortsat overlægeboligen, der er udlejet som bolig, men sanatoriets hovedfløj er solgt til et entreprenørfirma, der vil anvende det til boliger. Den øvrige del af sanatoriet anvendes fortsat til sundhedsmæssige formål.

Sanatoriet er, som overlægeboligen, et godt eksempel på Kay Fiskers og C.F. Møllers funktionalistiske bygningskunst. Desværre er tiden ikke gået sporløst hen over sanatoriet. Mange væsentlige detaljer er gået tabt, bl.a. er vinduerne er udskiftet til nye i plastic og nye fløje er kommet til.

Vedligeholdelsestilstand
Ejendommen forholdsvist vel vedligeholdt, men der ses begyndende skader ved betonskærm omkring indgangspartiet og problemer med opfugtet murværk.

Planbestemmelser
Der er ingen lokalplan for området, men kommuneplanen udstikker klare rammer for områdets anvendelse. Bestemmelsen i R 08.03 anfører således, at området anvendes til rekreative formål, og at området skal friholdes for anden bebyggelse end de i overensstemmelse med anvendelsen nødvendige udvidelser af de eksisterende bygninger.

Litteraturhenvisninger
Kommuneatlas Vordingborg 1995
Modernismens Huse Udg. af Kulturarvsstyrelsen 2005
By & Land nr. 84
Weilbach, Dansk Kunstnerleksikon

Bygningshistorie

Kilder

Miljømæssig værdi

Kulturhistorisk værdi

Arkitektonisk værdi

Bærende fredningsværdier

Bemærkninger

Komplekstype:
Kuranstalt

Bebyggelsestype:
Fritliggende ejendom - Andet

Omfattede bygninger
Vintersbølle Strand 7, 4760 Vordingborg, 390 - 5394320 - 1, Overlægeboligen

Vintersbølle Strand 7, 4760 Vordingborg, 390 - 5394320 - 2, Overlægeboligen

---

Sagsbehandlinger

Type: Fredningsbeslutning
Dato: 30/9-2010
Begrundelse: Kulturarvsstyrelsen finder, at overlægeboligen (1938 ved arkitekterne Kay Fisker og C.F. Møller) Vintersbølle Strand 7, 4760 Vordingborg i Vordingborg kommune har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier der kan begrunde en fredning. Overlægeboligen knytter sig til sanatoriekomplekset, men opleves qua sin beliggenhed som en selvstændig bygning. Kulturarvsstyrelsen vægter, at der drages omsorg for, at man fremover opretholder detaljer omkring indgangspartiet, vinduer, døre og fast inventar, samt at bygningens

oprindelige arkitektoniske linje, struktur og materialeholdning respekteres.
Kulturarvsstyrelsen skal anbefale, at man skifter havedøren i arbejdsværelset til en havedør i lighed med de oprindelige og i øvrigt, at det store haveanlæg bevares.
Journal nr.: 2010-7.82.02/390-0001

Type: Tinglyst fredning
Dato: 5/3-2015
Begrundelse: Aflyst i tingbogen d. 13-06-2022 (tinglyst på forkert matrikel, matr.nr. 5c)
Journal nr.: 2010-7.82.02/390-0001 og 22/07489

Type: Tinglyst fredning
Dato: 1/6-2022
Journal nr.: 22/07489

Type: Bevaringsdeklaration
Dato: 31/8-2022
Journal nr.: 22/08173